

Управління культури і туризму
Сумської обласної державної адміністрації
Обласний комунальний заклад
«Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М.Островського»

Великої Перемоги не меркнуче світло

*Методичні поради бібліотечним працівникам
з організації заходів
до 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі
та 70-ї річниці завершення Другої світової війни*

Суми
2015

Управління культури і туризму
Сумської обласної державної адміністрації
Обласний комунальний заклад
«Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М.Островського»

Великої Перемоги немеркнуче світло

*Методичні поради бібліотечним працівникам
з організації заходів
до 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі та
70-ї річниці завершення Другої світової війни*

Суми
2015

ББК 91.9:63(4УКР-4СУМ)

«Великої Перемоги немеркнуче світло» (до 70-річчя Перемоги над нацизмом у Європі та 70-річчя завершення Другої світової війни): методичні поради бібліотечним працівникам з організації та проведення заходів / ОКЗ «Сумська обласна дитяча бібліотека ім.М.Островського»; уклад. Т.І.Бурятова. – Суми, 2015. – 32 с.

У цьому виданні бібліотечні працівники знайдуть рекомендації та розробки окремих заходів для користувачів-учнів 5-9 класів. Метою видання є методична і практична допомога у проведенні заходів, присвячених висвітленню свята Перемоги. Запропоновані розробки є орієнтовними, тому бібліотечні працівники, спираючись на власний досвід і творчість, можуть скоротити або доповнити наданий матеріал.

Склала
Відповідальна за випуск
Комп'ютерний набір
Комп'ютерна верстка
Тираж 5 прим.

Бурятова Т. І.
Тогобіцька Л.М.
Бурятова Т.І.
Ємельяненко Т.М.

*Спасибі вам, сивоголові,
Вітчизни-матері сини!
Немає правди у війни,
Вона лиш в мирі та любові.
О.Лупій*

З метою гідного вшанування подвигу Українського народу, його визначного внеску у перемогу Антигітлерівської коаліції у Другій світовій війні, висловлення поваги усім борцям проти нацизму, увічнення пам'яті про загиблих воїнів, жертв війни, посилення турботи про ветеранів війни Президент України П. Порошенко видав Указ від 24 березня 2015 року № 169/2015 **«Про заходи з відзначення у 2015 році 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі та 70-ї річниці завершення Другої світової війни».**

Однією з жахливих сторінок ХХ століття є Друга світова війна 1939-1945 рр., яка торкнулася і нашої країни. Тяжкий шлях лихоліття на нашій землі тривав з 1941 до 1945 рр., попри гіркоту поразок ми вирвали перемогу у ворога.

Сімдесят років тому наші героїчні воїни принесли світу довгоочікувану Перемогу у найбільшій і найкривавішій війні. Мільйони українців, представників інших націй і народностей, що населяють нашу державу, віддали своє життя за честь, свободу і незалежність не тільки України, а і всієї Європи. Адже саме Україна зазнала найбільших жертв і руйнувань у страхітливій Другій світовій війні. Минають десятиліття, народжуються і виростають нові покоління, але в пам'яті народній ніколи не згасне подвиг тих, хто боровся і поліг за визволення рідної землі. Наш святий обов'язок – вшанувати пам'ять загиблих, віддати належне живим учасникам і свідкам війни.

Історична пам'ять – святиня народу, нації. У кожного народу є сторінки історії, які не можуть, не повинні бути

піддані забуттю. Одна з таких сторінок нашої історії – Друга світова війна. Стрімко збігають роки. Усе менше залишається ветеранів, тих, хто наближав Перемогу. Тож надзвичайно важливо, щоб нові покоління не забували загиблих і шанували живих.

Це свято з великою сердечністю відзначають усі – і сивочолі ветерани, які власним життям кували Перемогу, і молодь, і малеча, котрі про війну знають із книг, кінофільмів і розповідей старших.

З метою належного відзначення 70-ї річниці Перемоги над нацизмом та увічнення пам'яті про героїв Другої світової війни рекомендуємо вам організувати та провести низку заходів.

Розпочати, перш за все, з організації книжкових виставок:

- *виставка-літопис* «Друга світова війна»;
- *виставка-реквієм* «Ми вклоняємось вам, ветерани!»;
- *виставка-хроніка* «Горів і плавився метал, земля стогнала від облоги»;
- *виставка-панорама* «Україна в Другій світовій війні»;
- *виставка дитячих малюнків* «Квіти переможцям», «Ми про війну лише читали»;
- *виставка-портрет* «Пам'ятаємо, славимо, вшановуємо!», «Герой України – Олексій Берест»;
- *виставка-експедиція* «Моя родина та війна».

Використовуючи різноманітні форми роботи з користувачами, ми ставимо перед собою завдання засобами книги і читання виховати у дітей почуття патріотизму, національної гідності та любові до Батьківщини, адже патріотичне виховання – це основа духовного розвитку особистості, свідомого громадянина. Важливим джерелом формування у дітей патріотичних почуттів стануть заходи, що проходять у бібліотеках за участю ветеранів війни, партизанів, підпільників, усіх тих, хто захищав рідну землю на фронті і в тилу.

Переглянувши запропоновані заходи, ви можете провести саме ті, які найбільше вас зацікавлять:

- *тижні, декади пам'яті* «Встеляйте квітами дороги! Сьогодні свято Перемоги!»;
- *тематичні вечори* «Буремне свято Перемоги», «Грими набатом, 45-й рік», «Бувають безіменними висоти, та всі герої носять імена»;
- *літературно-музичні вітальні, вечори фронтової пісні* «А музи не мовчали», «І в звуках пам'ять відгукнеться», «Фатальні сорокові в піснях», «З піснею дорогами війни», «На фронті пісня не змовкала...», «Пісня у військовій шинелі», «Серпантин воєнних пісень»;
- *вечори-зустрічі поколінь* «Вони свідки живі Перемоги», «Живуть герої серед нас»;
- *вечори пам'яті* «Спадкоємці Перемоги – визволителям краю», «Пам'ять стукає до серця»;
- *літературні години* «Іде весна переможним травнем»;
- *уроки мужності, пам'яті* «Бережіть пам'ять про подвиг», «Вітчизни-матері сини», «Війна – у пам'яті, біль – у серці»;
- *поетичні вечори* «Нам життя і пам'ять лишили у спадок», «Рядки, опалені війною...»;
- *творчі майстерні* «Листівка до Дня Перемоги»;
- *акції* «Прочитана книга про війну – мій подарунок Перемозі»;
- *патріотичні години* «Маленькі герої Великої війни», «Юні месники Сумщини», «Війна очима дітей»;
- *вечори-портрети героїв-земляків* «Стара фотографія розповідає», «Знамено Перемоги Олексія Береста»;
- *пішохідні екскурси, краєзнавчі подорожі* вулицями, що носять імена героїв «Пам'ять вулиць»;
- *конкурси читців* «А пам'ять про війну священна».

Для проведення *патріотичних годин, усних журналів* пропонуємо такі теми:

- "Наш край у роки війни";
- "Увічнення подій Другої світової війни";
- "Рух опору на окупованих територіях";
- "Визначні бойові операції";

- "Підпільно-партизанський рух на території нашої області, району, (міста)";
- "Юні месники Сумщини";
- "Герої війни – наші земляки";
- "Моє місто в роки війни";
- "Бойові нагороди моєї родини";

З метою підвищення ролі патріотичного виховання юного покоління доцільно активізувати роботу *патріотичних клубів*, створених у бібліотеках. Основна їх мета – формування поваги до ветеранів, почуття відповідальності за долю рідного краю, популяризація літератури патріотичного спрямування. Засідання таких клубів можна провести у формі вечорів пам'яті, історичних подорожей, уроків мужності на теми: «Збережемо пам'ять про подвиг», «Шануймо живих, пам'ятаймо загиблих», «Пишаємося подвигами земляків», «Україна у Другій світовій війні». Для участі в заходах доцільно було би залучати ветеранів, дітей війни, ветеранські організації, краєзнавчі музеї, музеї бойової слави, громадські організації. Слід також використати матеріали проекту на кращу електронну презентацію «Перемозі присвячується» та сімейного конкурсу «Книга пам'яті мого роду», які проводяться у 2015 році.

Підсумком всієї проведеної в бібліотеці роботи до 70-річчя Перемоги над нацизмом у Європі і 70-річчя завершення Другої світової війни будуть:

- стенди, фотоальбоми;
- книги Пам'яті загиблих земляків в роки Другої світової війни;
- теки-досьє, до яких ввійдуть вирізки газетних і журнальних статей, спогади місцевих жителів;
- публікації в пресі про роботу бібліотеки з відзначення 70-річчя Перемоги над нацизмом у Європі;
- відео-, фотозвіти про проведені заходи.

У запропонованих додатках ви знайдете матеріали, які можна використати при підготовці і проведенні заходів до знаменної дати – 70-річчя завершення Другої світової війни і 70-річчя Перемоги над нацизмом у Європі.

Бесіда-спогад
«Вони не марно віддали своє життя,
десятки, сотні касок спопелили»

*Історії ж бо пишуть на столі.
Ми ж пишем кров'ю на своїй землі
Піснями і невольницьким плачем,
Могилами у полі без імен.*

Ліна Костенко

Тоді, в далекому сорок першому, ніхто не знав, скільки буремних днів і ночей в страшному чеканні та кривавих боях виборюватиме наш народ перемогу. Вже в перші дні війни понад **207** тисяч наших земляків пішли на фронт, а з 27 серпня 1941 року Сумщина стала центром воєнних дій.

Хоробро захищала рубежі нашої області і не здавала позицій сформована в Сумах **293**-а стрілецька дивізія. Так, в боях повністю загинула 7 рота цієї дивізії. Вони були такими молодими і хотіли прожити красиве життя, та віддали його за Батьківщину і за можливість нам з вами жити під мирним небом.

У роки війни Сумщина стала колискою партизанської боротьби.

Із Путивля на схід сонця,
На схід сонця рано
Вийжджали ковпаківці –
Грізні партизани.

На початку жовтня 1941 року було сформовано **738** партизанських загонів (понад **26 тис.осіб**) і **191** диверсійна група (понад **16 тис.осіб**).

Напередодні окупації на Сумщині було організовано і залишено в тилу **35** партизанських загонів із загальною кількістю **1450** чол. Із створених партизанських формувань з початку окупації і до кінця 1941 року бойову діяльність розгорнули **13** загонів: Путивльський під командуванням

С.А.Ковпака та С.В.Руднева, Есманський І.Є.Анисименка, Конотопський – В.П.Кочемазова, Лебединський – К.Г.Карпова і О.І.Фролова, Хотінський – С.С.Звягіна та І. К. Козолупа, Грунський С.В.Лебеда та інші.

За роки війни з української землі до Німеччини вивезли від **2,4** до **2,8** млн. мирних громадян. Серед них багато дітей. У роки Другої світової війни всього загинуло **13** млн. дітей.

На плитах Меморіалу в Сумах викарбувані імена наших земляків, які загинули, визволяючи наші міста та села, несучи волю народам Європи. Відтак, бути нащадками перемоги та слави минулих поколінь – висока честь та відповідальність для сьогоднішніх земляків-сумчан.

Навіть через 70 років після закінчення Другої світової війни Україна не може поставити фінальну крапку в підрахунку людських втрат. Існує дуже приблизна цифра **3** млн. осіб – загиблих українців, що перебували в армії. На тимчасово окупованій території України гітлерівці вбили **3** млн. **256** тисяч мирних мешканців, з них **75** тисяч дітей. Втрати зі складу народного ополчення, партизанів, підпільників невідомі.

Роки війни відійшли в історію. Посивіли ветерани, вирости їх діти, онуки, підрастають правнуки. 70 років як відгрімилі салюти на честь Перемоги. І цей світлий день і щастя жити ціною своєї юності і навіть ціною життя подарували нам – сивочолі, шановні наші ветерани. І ніколи не забудуть їх нащадки, і імена їхні назавжди залишаться в пам'яті народній!

Можна по-різному ставитися до цієї війни, по-різному її називати, але хіба можна забути тих, хто віддав своє життя для щастя інших.

Наш земний уклін усім, хто виніс роки окупації та пекло концтаборів, хто піднімав з руїн і відроджував Батьківщину. Мужність,

життєва мудрість, ставлення ветеранів до ратного і громадянського обов'язку – це високий приклад для наслідування. Наш обов'язок – бути гідними їхнього життєвого подвигу, утверджуючи мир, злагоду та суспільну гармонію на українській землі.

Додаток 2

Поетичний вечір "Рядки, опалені війною..."

*(Присвячений поетам-землякам, учасникам
Другої світової війни)*

До заходу у читальному залі організована книжкова виставка творів поетів-земляків «А музи не мовчали...»

Ведучий 1. В далекому сорок першому році ніхто не знав, скільки буремних днів і ночей в страшному чеканні та кривавих боях виборюватиме наш народ перемогу. Вже в перші дні війни понад 207 тисяч наших земляків пішли на фронт, а з 27 серпня 1941 року Сумщина стала центром воєнних дій.

Напередодні окупації на Сумщині було організовано і залишено в тилу 35 партизанських загонів із загальною кількістю 1450 чол. Для них було закладено 30 продовольчих баз і 30 баз зі зброєю. Із створених партизанських формувань з початку окупації і до кінця 1941 року бойову діяльність розгорнули 13 загонів.

Ведучий 2. На плитах Меморіалу в Сумах викарбувані імена наших земляків, які загинули, визволяючи наші міста та села, несучи волю народам Європи. Відтак, бути нащадками перемоги та слави минулих поколінь – висока честь та відповідальність для сьогоденних земляків-сумчан.

Ведучий 1. В жорстоких битвах з ворогом воїни, проявляючи полум'яний патріотизм, непохитну волю, виняткову стійкість і самовідданість, здійснили подвиги, рівних яким не знала історія. Серед тих воїнів були і наші земляки-літератори: письменники, поети, журналісти. Як багато значило слово поета на війні. Воно закликала до бою, будило до рішучої боротьби, надавало віри в перемогу.

Годилося б назвати поіменно всіх письменників, поетів, яким випало на долю в найтяжчій, найзгубнішій війні століття захищати Вітчизну від страшної навали.

Ведучий 2. Давайте згадаємо тих, чиї прізвища треба навіки зберегти в пам'яті нащадків.

Ведучі під мелодію пісні «В лесу прифронтовом» (сл. М.Исаковский, муз. М.Блантер) називають прізвища поетів, про яких піде мова:

Дмитро Білоус
Платон Воронько
Микола Данько
Павло Ключина
Олексій Палажченко
Пилип Рудь
Олекса Ющенко

(Діти коротко розповідають про поетів, читають їх твори)

Дмитро Білоус

Дмитро Григорович Білоус народився 24 квітня 1920 року в Курманах Недригайлівського району Сумської області. Учасник війни з червня 1941 р. Починав війну рядовим. Брав участь в обороні Києва. Був поранений. Нагороджений медалями "За відвагу", "За оборону Києва", "Партизанові Вітчизняної війни" 1-го ступеня, "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.", "За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.", "За трудову доблесть" (двома). У роки війни виступав із сатиричними віршами, памфлетами, статтями й перекладами на радіостанціях, що вели мовлення для партизанів та населення тимчасово окупованої території України. Враження воєнних років відтворені в книжках "Осколочним!" (1948), "Сатиричне і ліричне" (1961), поемах "Чарівний гай" (1975), "Веселий Кут" (1979) та "Дві горлиці" (1979). Про роки буремної молодості він писав:

І мріяли всю Батьківщину,
Як Горький, сходити пішком.

Та випала інша мандрівка,
Де подруга – вірна гвинтівка,
Де землю з синівським чуттям
Обстоюють кров'ю й життям.

Платон Воронько

Платон Микитович Воронько народився 1 грудня 1913 р. в Чернеччині Охтирського району Сумської області. Учасник війни з перших днів. Починав молодшим лейтенантом, закінчив – капітаном. На фронт пішов із Московського літературного інституту. Воронько був помічником командира взводу винищувального батальйону. З серпня 1941 – інструктор підривної справи в мінерно-диверсійній школі, яка готувала мінерів-диверсантів для партизанських загонів. 6 травня 1943 р. вилетів у з'єднання С. А. Ковпака за Дніпро, де прийняв командування групою мінерів і пройшов від Білорусії до Карпат. Згодом був призначений начальником штабу. В жовтні 1943 р. до ковпаківців приєднався Олевський партизанський загін, командиром якого став П. Воронько. В січні 1944 р. під час Варшавського рейду був тяжко поранений. Після тривалого перебування в госпіталі влітку 1944 р. на Всесвітньому антифашистському радіомітингу в Москві виступав від партизанів України. Нагороджений багатьма бойовими нагородами, у тому числі польськими та болгарськими. Перебуваючи в партизанському з'єднанні, П. Воронько писав пісні на відомі російські та українські мелодії. В 1944 р. вони ввійшли до його першої збірки "Карпатський рейд". Пізніше поет створив чимало поем і віршів: "З Німеччини в Чернеччину", "Ярославна", "Безсмертя", "Я той, що греблі рвав" та ін. Перу поета належать понад 50 збірок поезій. Через усю його творчість проходить тема війни.

Я той, що греблі рвав.
Я не сидів у скелі,
Коли дуби валились вікові.
У партизанській лісовій оселі
На пережовклій стоптаній траві

Лежав, покритий листям пурпуровим
І кров текла по краплі крізь бинти.

Микола Данько

Микола Михайлович Данько народився 24 травня 1926 року у Славгороді Краснопільського району на Сумщині. Закінчив сім класів середньої школи, а далі навчання обірвала війна. У 1943 році евакуювався в Курську область, був "сином" ударної військової частини. Влітку 1944 р. призваний до лав армії. Брав участь у визволенні Будапешта, Відня, Нітри. Після війни служив у Красноярску, потім був курсантом Конотопського училища винищувальної і штурмової авіації. Служив на Сахаліні. Після закінчення Львівського університету ім. І. Франка здобув фах журналіста, працював на різних посадах у редакціях газет і журналів. Друкувався в усіх художньо-публіцистичних журналах України, виступав з віршами, оповіданнями, гуморесками, пародіями, рецензіями, перекладами з польської, болгарської, російської та удмуртської мов. Окремими виданнями вийшли збірки "Зоряне вікно" (1965), "Червоне соло" (1967), "Й сонця прихилив би..!" (1991).

Я ратаєм був і солдатом,
І волхвом, і кобзарем,
Мамаєм і Марком проклятим
Я реготав над царем!

Потоком мільйонноворушним
Крізь мене віки грядуть
І крешуть підкови об душу
І груди вогнем гудуть.

Павло Ключина

Павло Юхимович Ключина (Ключник) народився 8 вересня 1914 р. у Великому Самборі Конотопського району Сумської області. На війні – з серпня 1941 по січень 1943 р. Був рядовим, командував відділенням у 124-у гвардійському стрілецькому полку на Південно-Західному фронті. В січні

1943 р. був поранений. Після тривалого лікування в госпіталі демобілізований. Нагороджений багатьма медалями. В роки війни П. Ключина друкувався на сторінках Сумської обласної та Дубов'язівської районної газетах.

Про вас я часто думаю, солдати,-
Про всіх отих, що не прийшли з війни.
Ніколи ви не вернетесь до хати
Із рідних піль, з чужої сторони.
 Ви полягли на луках, і на полі,
 І серед скель, де й квітка не цвіте...
 Якби я міг – послав би всі тополі
 Туди, де ви у братських лежите.

Ви гинули в пісках і синіх плесах,
У бліндажах і між фортечних брил.
Якби я міг – послав би всі берези
В незмінну варту до німих могил.

Олексій Палажченко

Олексій Овсійович Палажченко народився 23 березня 1924 р. в с. Вікторовому Глухівського району Сумської області. Учасник війни з 1941 р. Починав рядовим, закінчив у званні старшого сержанта. Був підпільником, партизаном у з'єднанні С.А.Ковпака – С.В.Руднева. З червня 1942 р. – боєць-мінометник Шалигінського загону цього з'єднання. Воював на Воронезькому фронті, на 1-му Українському. Брав участь у боях на території Польщі, Німеччини, Чехословаччини, Австрії, визволенні Праги, штурмі Берліна. Кілька разів був поранений. Мав бойові нагороди. У роки війни виступав з віршами у фронтових газетах.

Любий краю – мати-батьківщино,
У походах, в гуркоті боїв
Ми, народні месники України,
Чуєм клич твій, несемо твій гнів.
Хай впадемо у бою нерівнім
 За майбутнє без війни і зла,
 Тільки ти цвіла б, як сад весінній,
 Тільки б ти у радості жила.

Я з боями іду у смертельнім вогні,
Йду вперед і вперед безупинно,
Щоб скоріше замучені руки мені
Простягнула моя Україна.

Я до неї дійду й до землі припаду,
Поцілую, неначе кохану.
Взявши грудочку теплу її, прикладу,
Живодайну й зцілющу, до рани.

Пилип Рудь

Пилип Сергійович Рудь народився 5 грудня 1910 р. в с. Бистрику Кролевецького району Сумської області. На війні – з липня 1941 р. Був військовим кореспондентом республіканських газет на Південно-Західному фронті. З вересня 1941 р., потрапивши в оточення, поневірявся у ворожих тилах, сидів у Конотопській в'язниці, в концтаборі. В липні 1942 р. втік з концтабору, воював у Сумському партизанському з'єднанні С.А.Ковпака – С.В.Руднева: спочатку рядовим бійцем, а згодом – політкерівником роти. Нагороджений орденом Вітчизняної війни 1-го ступеня, медаллю "Партизану Вітчизняної війни" 1-го ступеня. Редагував газету "Красный партизан", писав кореспонденції до "Правди" та інших газет. Створив "Партизанську пісню", надруковану спочатку в партизанській газеті, а пізніше – в "Правді". Загинув у жовтні 1942 р. в бою за с. Лукашенкове на Сумщині. «Партизанські батальйони, – писав С.А.Ковпак у книзі «Від Путивля до Карпат», – вступали в села з піснею, складеною партизаном Рудем».

Товаришу, ніні прославим в віках
Важкий, але світлий і радісний шлях,
Як в темряві ночі герой-командир
Загін партизанський на битву водив,
Як хлопці ходили назустріч боям
На страх і загибель лихим ворогам,
Як біла катів богатирська рука
Під сивим Путивлем, де Сейм протіка...

Олекса Ющенко

Олекса Якович Ющенко народився серпня 1917 р. в с. Хоружівці Недригайлівського району Сумської області. Під час війни працював у газетах. Його кращі твори передавалися по радіо і засилялися в тил ворога окремими листівками, за що згодом поет був відзначений урядовою нагородою – медаллю "Партизанові Вітчизняної війни", нагороджений орденами "За мужність" і "За заслуги" III ступеню.

Яке ж принадне вічне слово,
П`янке, як давніх літ вино,
Що надихає знову, знову
І юних, і старих воно.

Яку дарує людям силу,
Серця надіями сповня,
І Україну рідну, милу
Нагадує щомить, щодня.

Ніхто порахувати не може
За неї хто життя віддав.

Народ ніхто не переможе,
Що людських здобуває прав.

Ведучий 1. Ще древні казали: «Коли гримить зброя, музи мовчать». Але не мовчали музи наших поетів-земляків, вони звали до бою, наближали світлий День Перемоги.

Ведучий 2. Велика відповідальність – пронести через все життя та передати почуття вдячності як загиблим, так і живим солдатам-визволителям. Сьогодні ми згадали поетів-воїнів, наших славних земляків. Нехай кожен згадає та назве одне ім'я дорогої вам людини, яка подарувала нашому краю другий день народження. Вічна пам'ять та вічна слава солдатам-визволителям! Честь, повага та наша любов нашим дорогим ветеранам!

Ведучий 1. Бувають безіменними висоти, та всі герої носять імена.

Хвилина мовчання – пекуча сльоза,
Хвилина мовчання – як вічна гроза,

Як подвиг полеглих, любові зізнання
Затихла над світом – хвилина мовчання!

*Оголошується хвилина мовчання, звучить метроном,
схиляють голови учасники заходу.*

Додаток 3

Літературно-музична вітальня

"Схиляємо голову низько, щоб шану героям віддати"
(до Дня Перемоги)

Ведучий 1.

Тривалим і тяжким був шлях українського народу до перемоги над нацизмом у Європі. У страхітливому вогнищі війни народилися мільйони героїв, чії подвиги стали легендою і вічно житимуть у народній пам'яті, викликатимуть захоплення і велику шану всіх наступних поколінь, вільних і чесних людей світу.

В дні травневі, мріями багаті,
Коли щастя хлюпає з пісень,
Ми щороку зустрічаєм свято –
Перемоги радісної день.

І стають у пам'яті дороги
Ті, що довелося їм пройти,
Щоб багряний прапор Перемоги
Над рейхстагом гордо піднести. (В.Симоненко)

*Звучить мелодія «Эх, дороги» (муз. А.Новикова,
сл. Л.Ошанина)*

Ведучий 2.

Імен, хоч скільки називай,
Усіх злічить не можна –
За український рідний край
Боєць боровся кожний.
Життя свого не пощадив
У ту хвилину грізну...
І кожен з нас би так вчинив,
Умер би за Вітчизну! (В.Гуля)

Ведучий 1.

Війна рясно засіяла Україну братськими могилами.

Мені привиділось, немов солдати,
Які не повернулися з боїв,
Не полягли, а залишились жити,
Перетворившись в білих журавлів.

Які сумні, тужливі їхні крики –
На стогін чимось схожі...
Чули ви, що ніби журавлі – то воїни,
Що нагло були вбиті,
Летять у небо, сумом оповиті,
Летять в вечірній сивій вишині.

(В.Фабрика)

Звучить пісня «Журавлі» (муз. Я.Френкеля, сл. Р.Гамзатова)

Ведучий 2

Про вас я часто думаю, солдати,-
Про всіх отих, що не прийшли з війни.
Ніколи ви не вернетесь до хати
Із рідних піль, з чужої сторони.

Ви полягли на луках, і на полі,
І серед скель, де й квітка не цвіте...
Якби я міг – послав би всі тополі
Туди, де ви у братських лежите
У наші серця прилітають
Луни далекого грому.
Хлопці в степу спочивають,
Не повернулись додому...

(П. Ключина)

Звучить пісня «Степом» (муз. А.Пашкевича, сл. М. Негоди)

Ведучий 1

Сплять солдати в степах
Під волошковим небом Європи,
А розквітлому щастю,
Здається, немає кінця.
Біля Волги й Дніпра
Заросли пшеницями окопи,
Тільки в шрамах солдатських,
Лишилася наша печаль...

(Д. Луценко)

Ведучий 2

Схиляємо голову низько,
Щоб шану героям віддати.
На вічних постах стоять обеліски,
В полях обеліски стоять!
Щоб людство зненацька гроза не
застала,
Щоб громи війни не вернулись у світ,
Недремно стоїть богатирська застава –
Безсмертні Альоші, зодягши граніт.

Ведучий 1

Є Алея Героїв у нашому місті
Сьогодні ми пройдем по ній урочисто
І честь віддамо генералу й солдату,
Які не прийшли на сьогоднішнє свято.

Схилились над ними в зажурі берізки,
І пам'ять про них бережуть обеліски,
Та стели бетонні, та сиві кургани,
Та в серці своєму старі ветерани.

(Ю.Родзін)

Ведучий 2

Згадаймо сивих ветеранів!

Вони потроху йдуть із наших лав.

Вклонімось тим, хто від страшних
тиранів

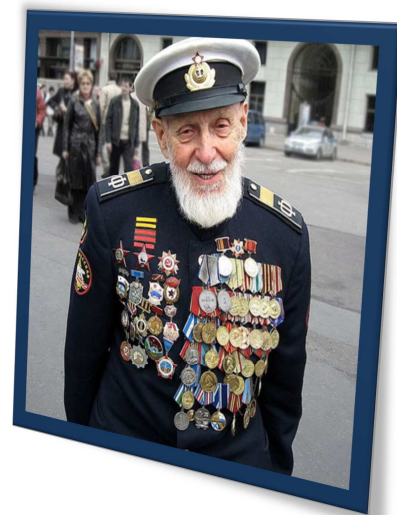
Наш рідний край сміливо рятував.

Алеєю пройдемо ми весняною

Під прапором славним, що винесли з бою,

І клятву дамо, що ми сили потроїм...

(Л.Тарасюк)

Всі разом. Слава героям! Слава героям!

*Під мелодію пісні «Ты же выжил, солдат» у виконанні
Т.Гвардцителі (муз. В.Мигулі, сл. М. Агашиної)*

Ведучий 1.

Залиш на хвилину щоденні турботи,

З собою побудь у великій скорботі.

Згадай чоловіка, товариша, брата,

Дружину, сестру чи посивілу матір

Ведучий 2.

Усіх, хто кував перемогу й загинув

За тебе, за мене, за Батьківщину.

У битвах полегли, вас пам'ять розбудить.

Ніщо не забуто! Ніхто не забутий!

(Д.Луценко)

Ведучий 1.

Оця хвилинка більше нам розкаже,

Ніж тисячі, а чи мільйони слів.

Солдатський подвиг, про який сьогодні

Дізнались ми, не вимовить словами,

А тільки серцем можна це сказати,

Але воно, на жаль, не має мови,

Лиш має біль. І тому я прошу
Солдатську пам'ять вшанувати мовчанням.

(С.Левченко)

Оголошується хвилина мовчання, під звуки метронома схиляють голови учасники заходу, потім вручають квіти гостям.

Додаток 4

Година-спогад «У назвах вулиць – імена Героїв»

Орієнтовний план проведення заходу в бібліотеці:

1. Вступне слово «Немеркнуче світло великого подвигу».
2. Літературно-музична композиція «Живуть у серцях герої»:
 - «Друга світова війна в історії нашого міста, села»
 - «Пам'ятаємо героїв імена»
 - «Їх іменами названі вулиці нашого міста, села»
 - «Безсмертний подвиг житиме в віках».
3. Виступи ветеранів, свідків війни.
4. Огляд літератури, представленої на книжковій виставці «У назвах вулиць – імена Героїв».
5. Виступ учасників художньої самодіяльності «Ветеранам присвячується».

Перед початком заходу звучать мелодії воєнних років. На екрані світлини або кінокадри Другої світової війни.

У вступному слові ведучий заходу коротко розповідає про Другу світову війну та її наслідки.

Друга частина заходу може бути побудована за сценарієм з використанням віршів і музики, слайд-презентацій, в яких йтиме мова про Другу світову війну, про героїзм і мужність її учасників – ваших земляків. Але основна увага повинна бути надана учасникам війни, ім'ям яких названі вулиці вашого міста чи села. Тут доцільно використати всі наявні матеріали: літературу, світлини, публікації в періодиці, спогади і т. ін.

До заходу слід організувати виставку «У назвах вулиць – імена Героїв», де представити всі матеріали про героїв війни, іменами яких названі вулиці.

Додаток 5

Книжкова виставка "У роки війни вони були дітьми"

Звернення до користувачів.

Дорогий друже! Друга Світова війна тривала довгих шість років. Гітлерівські загарбники прорахувалися і зустрілися з масовим героїзмом українського народу. Разом з дорослими на бій з фашистами вийшли діти. Вони боролися в підпіллі, в партизанських загонах, на фронтах, працювали в тилу, наближаючи День Великої Перемоги. На цій книжковій виставці ви познайомитесь з виданнями, які розповідають про ці події.

Пропонуємо такі розділи виставки «У роки війни вони були дітьми»:

- I. Важкі роки німецької окупації
- II. Юні месники у підпіллі та партизанських загонах
- III. Ще пахло порохом, війною

I розділ. Важкі роки німецької окупації

*Горе нам, бо ми воєнні діти,
Для війни великої – малі.
Нам хотілось вийти, походити
І побігати вільно по землі.*

Микола Сом

Близнаць, В. Птиця помсти Сімург : повість // Близнаць В. Вибрані твори : в 2-х т. – К., 1988. – Т. 2. – С. 153-244.

Близнаць, В. Землянка : повість / В. Близнаць. – К., 1995. – 165 с. : ілюстр., портр.

Близнаць, В. Мовчун : повість / В. Близнаць. – К., 1989. – С. 19-16.

Гуцало, Є. Діти війни; Озброєні діти : [оповідання] // Гуцало Є. Пролетіли коні: оповідання та повісті. – К., 2008. – С. 80-104.

Гуцало, Є. Мертва зона : повість // Гуцало Є. Хустина шовку зеленого: повісті, новели, публіцистика. – К., 2012. – С. 31-110.

Дімаров, А. Діти. Українська вендета : повісті / А. Дімаров. – К., 1995. – С. 83-135.

Лис, В. Облава : худож.-докум. героїч. повість з часів війни для дітей / В. Лис. – Полтава, 1994. – 163 с. : ілюстр., портр.

Рутківський, В. Потерчата : дитяча сповідь для дорослих, які так нічому й не навчились / В. Рутківський. – Тернопіль, 2013. – 235 с. : ілюстр.

Тютюнник, Г. Климко : повість // Тютюнник Г. Облога : вибрані твори. – К., 2004. – С. 383-425.

Харчук, Б. Крижі : повість / Б. Харчук // Зазимки і весни : повісті / Б. Харчук. – К., 1989. – С. 199-304.

Харчук, Б. Облава; Млиновеччина; Роман і Яринка : повісті / Б. Харчук. – К., 1984. – С. 7-143.

Цуканова, М. Діти: (із циклу «Окупація») : оповідання / М. Цуканова. – К., 1992. – С. 151-168.

II розділ. Юні месники у підпіллі та партизанських загонах

*Неможливо передати навіть
Тисячну частку того,
Що звершили діти у дні
Великої Вітчизняної війни.*

С.А. Ковпак

Автограф на Рейхстазі : повісті та оповідання / упоряд. О.Дека. – К., 1991. – 510 с. : ілюстр. – (Юні герої; вип. 4).

Вічно живі : зб. док. нарисів. – К., 1975. – 375с. : ілюстр., портр.

Давидзон, Я. Орлята партизанських лесов : очерки / Я. Давидзон. – К., 1990. – 197с. : фото.

Діти фортеці : збірник / упор. О. Дека. – К., 1989. – 288 с. : ілюстр. – (Юні герої; вип. 3).

Маленькі герої Великої війни : біобібліографічний показчик / уклад. Т.І. Бурятова. – Суми, 2010. – 32 с., портр.

Мельников, І. [Юні підпільники і партизани] / І. Мельников // Їм не вручали повісток : зб. док. оповідань та

повістей про дітей-героїв Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр. – Сімферополь, 2004. – С. 12-28; 49-81; 125-137; 158-178; 204-236.

Орлята партизанських лісів : [юні учасники партизанського руху на Сумщині] : бібліографічна розповідь / уклад. Т.І. Бурятова. – Суми, 2011. – 16 с.

Провідник у безодню: збірник / упоряд. О. Дека. – К., 1991. – (Юні герої; вип. 3).

Снігур, С. О. Татів наган : повість / С. Снігур. – Ужгород, 1992. – 159 с. : ілюстр.

Сушинський, Б. Із розвідки не повернувся : док. повість / Б. Сушинський. – К., 1985. – 189 с. : ілюстр. – (Юні герої).

У бою і труді: підлітки у Великій Вітчизняній війні : док. розповіді / авт.-упоряд. В. Караваєв. – К., 1985. – 229 с. : фото.

Юні месники Сумщини. – Суми, 1991. – 20 пл.

III розділ. Ще пахло порохом, війною

*А в селі іще порохом пахла трава,
Тільки шурхала всюди дитяча орава,
І виходила баба з окопу: «Овва!..
Що ти, війно, насіяла?..
Що наорала?..»*

Микола Сом

Вінграновський, М. Сіроманець : повісті, оповідання / М. Вінграновський. – Одеса, 2008. – 164 с.

Вінграновський, М. Кінь на вечірній зорі : повісті / М. Вінграновський. – К., 1987. – 196с.

Вінграновський, М. Первінка : оповідання / М. Вінграновський. – К., 1971. – 34 с. : ілюстр.

Гуцало, Є. Зяблик : оповідання // Гуцало Є. Пролетіли коні : оповідання та повісті. – К., 2008. – С. 196-201.

Гуцало, Є. Пісні вогню і попелу : повість // Гуцало Є. В гості до білого світу: повість та оповідання. – К., 1989. – С. 3-98.

Пономаренко, Л. Гер переможений : оповідання / Л. Пономаренко // Українська література для дітей : хрестоматія / упоряд. О. Гарачковський. – К., 2011. – С. 737-738.

Тютюнник, Г. Вогник далеко в степу : повість // Тютюнник Г. Облога : вибрані твори. – К., 2004. – С. 425-473.

Храпач Г. Так пахне хліб : повість // Храпач Г. Вибрані твори для дітей і юнацтва. – Хмельницький, 2003. – С. 144-168.

Додаток 6

Вікторина «Що ти знаєш про війну?»

1. Який подвиг у роки війни здійснив Микола Гастелло?
(*Направив свій палаючий літак на ворожу колону танків і автомашин*)
2. Назвіть імена льотчиків – тричі Героїв Радянського Союзу?
(*Олександр Іванович Покришкін, Іван Микитович Кожедуб*)
3. Назвіть ім'я легендарного командира партизанського з'єднання, яке було сформоване на Сумщині?(*Сидір Артемович Ковпак*)
4. Кому з наших земляків звання Героя Радянського Союзу було присвоєне двічі? (*Павлу Семеновичу Рибалку, Сидіру Артемовичу Ковпаку, Степану Павловичу Супруну*).
5. Як прозвали в народі реактивну систему залпового вогню під час Другої світової війни? (*Катюша*)
6. В якому році Суми звільнені були від нацистів? (*1943рік*)
7. Яке ім'я присвоїли дивізіям, що визволяли місто? (*Сумсько-Київські*)

8. Назвіть прізвище жінки-льотчиці, яка перша в світі серед жінок здійснила повітряний таран у небі Сумщини? (*Герой Радянського Союзу Катерина Зеленко*).
9. Ім'я нашого земляка, Героя України, який підняв прапор над Рейхстагом. (*Олексій Прокопович Берест*)
10. Хто такі «народні месники» і чому їх так називали? (*Партизани, вони мстили фашистським загарбникам*)
11. При форсуванні якої ріки 2438 воїнів були удостоєні звання Герой Радянського Союзу? (*Дніпра*)
12. Коли розпочалася і коли закінчилася Друга світова війна? (*почалася – 1 вересня 1939 року, закінчилася – 2 вересня 1945 року*)
13. Назвіть підпільну організацію, яка діяла в місті Суми ? (*«Прапор», керівник Дмитро Косаренко*).

Шановні колеги! Сподіваємось, що наші методичні поради допоможуть вам на належному рівні організувати та провести заходи, присвячені **70-й річниці Перемоги над нацизмом у Європі та 70-й річниці завершення Другої світової війни**.

Використана література:

- 1.Бутов, М.І. Знамено Перемоги : [сценарій свята] / М.І. Бутов // Позакласний час. – 2010. – № 4. – С. 127-130.
- 2.В роки війни вони були дітьми (про дітей України в роки німецько-радянської війни) : рек. бібліогр. покажчик для учнів 5-9 кл. / НБУ для дітей ; авт.-уклад. Н.В. Загайна. – К., 2014. – 56 с.
- 3.Горбань, Т.С. Не згасне пам'яті свіча : захід-реквієм / Т.С. Горбань // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2013. – № 25-26. – С. 58-59.
- 4.Журналіст, поет, воїн (до 100-річчя від дня народження Пилипа Рудя : попереджувальна довідка / уклад. Н.Ю. Курносова. – СОДБ. – Суми, 2010. – 12 с.
- 5.Корогод Б., Корогод Г. Сумська область у роки Великої Вітчизняної війни. – Суми : Козацький вал, 2003. – 178 с.
- 6.Маленькі герої Великої війни [Юні месники Сумщини]: біобібліографічний покажчик до 65-річчя Великої Перемоги / СОДБ ; уклад. Т.І. Бурятова. – Суми, 2010. – 32 с .
- 7.Орлята партизанських лісів : [юні учасники партизанського руху на Сумщині] : біобібліографічна розповідь / СОДБ ; уклад. Т.І. Буря-това. – Суми, 2011. – 16 с.
- 8.Письменники Сумщини у Великій Вітчизняній війні : біобібліографічний покажчик / СОДБ ; уклад. Т.І. Бурятова. – Суми, 2010. – 21 с.
- 9.Придатко, Марія. В атаки йшли не ради нагород... : сценарій свята / Марія Придатко // Шкільний світ. – 2010. – № 14. – С. 11-13.
10. Сумщина в історії України : [навчальний посібник]. – Суми : МакДен, 2005. – 498 с.

11. Троян, С. Ніхто не забутий, ніщо не забуто : [урок-реквієм] / С. Троян // Все для вчителя. – 2010. – № 4-5. – С. 101-103.
12. Хай лунає салют Перемоги : 1941-1945 : [добірка сценаріїв до Дня Перемоги] // Позакласний час. – 2012. – № 7-8. – С. 7-14.

м. Суми, вул. Петропавлівська, 51
тел./факс: 22-00-82, тел. 22-00-66, 22-00-82
<http://sodb.sumy.ua>
biblioteka.sumy@mail.ru